

Cultura de Transició (CT)

Published by [Interacció](#) [1] on 24/01/2013 - 19:00 | Last modification: 18/03/2026 - 09:33

Hi ha pocs textos que interpel·lin la cultura des d'una pregunta tan directa: fins a quin punt el que anomenem normalitat cultural és el resultat d'un consens construït i sostingut institucionalment. La idea de "cultura de la Transició" apunta precisament aquí, a un marc que ha ordenat durant dècades què es pot dir, com es pot dir i des d'on es legitima. Rellegir aquestes aportacions avui no és tornar a un debat tancat, sinó revisar fins a quin punt les polítiques culturals actuals continuen operant dins d'aquest perímetre o han estat capaces de desbordar-lo.(n. de l'e., 2026)

Dues publicacions clau per repensar críticament la cultura durant la Transició i qüestionar els relats consensuats que han marcat l'art, les institucions i l'imaginari cultural de la democràcia espanyola.

Dos volums imprescindibles per conèixer amb més profunditat la realitat cultural espanyola durant el període de la Transició. Ambdós qüestionen els relats oficials que han presentat la Transició com un procés homogeni, modèlic i sense fissures, i en fan emergir les paradoxes, les tensions i les contradiccions.

CT o la Cultura de la Transició és una publicació col·lectiva dirigida pel periodista Guillem Martínez que ofereix una lectura crítica dels darrers trenta-cinc anys de cultura espanyola. El llibre analitza la configuració d'una cultura consensuada, vertical i autoritària que ha actuat com a paradigma cultural hegemònic, orientada a unificar consciències polítiques i socials i a delimitar l'únic marc possible de realitat des de la Transició fins avui.

Segons Martínez, la CT té l'origen en el primer gran pacte oficial entre el franquisme i l'oposició l'any 1977, un acord que va comportar la neutralització dels moviments socials i la renúncia a formes de democràcia més exigents, com la democràcia econòmica. Aquest procés hauria generat una desarticulació profunda de la cultura, amb la desaparició de pràctiques socials i culturals dissidents, d'escenaris alternatius de producció i de les memòries d'altres identitats col·lectives. El resultat és una cultura amb dificultats per parlar de la realitat, per formular conflictes i fortament vinculada a l'Estat.

Els autors coincideixen a assenyalar que aquest marc cultural es troba avui esgotat. Internet i el conjunt de pràctiques i discursos emergits al voltant del 15-M han contribuït a evidenciar els seus límits i a obrir la possibilitat d'una cultura més autònoma, crítica i bel·ligerant, allunyada de la tutela i del monopoli institucional.

El llibre ha generat un ampli debat en l'àmbit cultural i s'ha consolidat com una obra de referència. En destaquem algunes lectures i ressenyes rellevants:

Jaron Rowan (30 d'agost de 2012), «[Comentario sobre el libro CT o la cultura de la transición](#) [2]», *DemasiadoSuperávit*.

Pablo Sánchez León (2012), «[La Ceté, un cambio de gafas para observar 30 años de democracia](#) [3].», *Teknokultura*.

Rubén Martínez (2012), «[Cultura de la Transición. ¿Qué hay de nuevo, viejo?](#) [4]», *Teknokultura*.

El monogràfic [Arte y transición](#) [5], publicat per la revista *Brumaria*, aprofundeix en les relacions complexes entre les pràctiques i els discursos artístics dels anys setanta i vuitanta i el procés de Transició. Els autors es pregunten fins a quin punt els canvis polítics van condicionar la producció artística i com l'art va contribuir, al seu torn, a consolidar el relat dominant del període.

L'objectiu del volum és aportar elements per construir una història política de l'art espanyol que no estigui

condicionada pels discursos de legitimació, els tòpics historiogràfics ni les pautes culturals imposades durant la Transició.

El llibre s'estructura en tres parts. A «Otras transiciones» s'hi presenten hipòtesis que ofereixen noves lectures sobre l'art del període i es recuperen experiències més horitzontals i democràtiques desenvolupades al País Basc i a Catalunya. A «La transición y los medios» s'analitza la relació entre art i mitjans de comunicació, i s'hi constata la pèrdua de pes intel·lectual de l'art dins del conjunt de la cultura, amb un desplaçament progressiu cap a lògiques més mediàtiques. També s'hi formula una crítica al paper de les institucions, museus i centres d'art, sovint més preocupats per la visibilitat i l'acceptació pública que per la producció d'un coneixement rigorós, crític i científic. Finalment, a «La (re)construcción de la institución arte» s'estudien les línies mestres de les polítiques artístiques estatals durant la Transició.

Aquesta obra té l'origen en el seminari «[Arte y transición](#) [6]», coordinat per *Brumaria* i celebrat al Museu Nacional Centre d'Art Reina Sofia els dies 16 i 17 de març de 2012.

Com a lectura complementària, es recomana la ressenya d'Alberto Santamaría, «[Un arte sin transición. Algunas notas sobre vv.aa., Arte y transición](#)», *Brumaria*, 2012 [7].

Aquest llibre està registrat i disponible al catàleg bibliogràfic [C \[8\]](#)[ERCles](#) [8].

Categories: Llibre

Categories: Recursos i publicacions

Tags: pensament cultural

Tags: estudis socials de la cultura

Tags: polítiques culturals

Tags: valor públic de la cultura

- [9]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2013/cultura-transicio>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <http://www.demasiadosuperavit.net/?p=182>

[3] <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/4165660.pdf>

[4] <https://interaccio.diba.cat/en/>

[5] <https://dialnet.unirioja.es/servlet/libro?codigo=509570>

[6] <https://www.museoreinasofia.es/radio/arte-transicion-12>

[7] <https://albertosantamaria.blogspot.com/2012/12/un-arte-sin-transicion-algunas-notas.html>

[8] <http://cercles.diba.cat/>

[9] <https://interaccio.diba.cat/node/3177>